

● W dniu **27 stycznia 2011 r.** Narodowy Bank Polski wprowadza do obiegu monety z serii „Zwierzęta świata” przedstawiające borsuka, o nominałach:

20 zł wykonaną stemplem lustrzanym w srebrze,

2 zł wykonaną stemplem zwykłym ze stopu Nordic Gold.

Narodowy Bank Polski

ma wyłączne prawo emitowania znaków
pieniężnych Rzeczypospolitej Polskiej.

Oprócz monet i banknotów powszechnego obiegu
NBP emituje także monety i banknoty kolekcjonerskie.

Emisja wartości kolekcjonerskich
stanowi okazję zarówno do upamiętniania
ważnych historycznych rocznic i postaci, jak i do rozwijania
zainteresowań polską kulturą, nauką i tradycją.

Od 1996 roku NBP emituje także
dwuzłotowe monety okolicznościowe
powszechnego obiegu ze stopu Nordic Gold.

Wszystkie monety i banknoty emitowane przez NBP
są prawnym środkiem płatniczym w Polsce.

NBP

Narodowy Bank Polski

monety

MONETY EMISJI 2011 MONETY EMISJI 2011

Od 1993 roku NBP emituje serię monet
„Zwierzęta świata”. Temat „Borsuk”
jest osiemnasty w tej serii.

Informacje o planie emisji
znajdują się na stronie:

www.nbp.pl/monety

Sprzedaż monet kolekcjonerskich emitowanych przez NBP
jest prowadzona w serwisie Kolekcjoner
(aukcja internetowa/sklep internetowy) pod adresem:

www.kolekcjoner.nbp.pl

 KOLEKCJONER

oraz w oddziałach okręgowych NBP.

Monety zostały wyprodukowane
w Mennicy Polskiej S.A. w Warszawie.

Skład i druk: Drukarnia NBP

Z W I E R Z Ę T A Ś W I A T A

Borsuk

(*Meles meles*)

Zwierzęta świata: Borsuk (*Meles meles*)

● Borsuk (zwany także jaźwcem) to masywne zwierzę o wydłużonej szyi i charakterystycznie ubarwionej głowie. Jego mocne kończyny są zakończone długimi pazurami, ubarwienie grzbietu i boków ciała jest srebrzystoszare, a łapy – czarne. Pysk i czoło borsuka są białe, niewielkie, ciemne uszy mają białe obrzeża, a po obu stronach głowy widać czarne, szerokie pręgi. Borsuk występuje prawie w całej Eurazji oraz w Jordani, Izraelu, Syrii i Iranie. W Europie nie występuje na północnych krańcach Skandynawii, na wyspach Morza Śródziemnego oraz na północy europejskiej części Rosji.

● Jaźwiec zasiedla różne tereny: od typowo leśnych po mozaikę polno-leśną, choć preferuje żyzne lasy liściaste. Przystosowuje się do antropogenicznych zmian środowiska: krajobrazu rolniczego, obszarów podmiejskich, w Zachodniej Europie występuje również w miastach. Jest największym drapieżnikiem wśród krajowych łasicowatych. Masa ciała borsuka w okresie wiosennym wynosi ok. 10 kg. Borsuki gromadzą w ciągu lata i jesienią rezerwy tłuszczowe, a ich ciężar ciała wzrasta wtedy o 60–70% w stosunku do masy wiosennej, a czasem się podwaja. Borsuk jest zwierzęciem dobrze przystosowanym do kopania nor. Wykorzystywane jako miejsca rozrodu i schronienia zimowe borsucze nory główne mają skomplikowaną budowę (wiele otworów wejściowych, tunele podziemne znacznej długości, liczne komory gniazdowe) i są efektem pracy wielu pokoleń borsuków. Znane są nory zasiedlane nieprzerwanie przez dziesięciolecia, a nawet setki lat.

● W Polsce borsuki żyją w grupach rodzinnych, składających się z pary lub kilku dorosłych osobników i przychówku. Grupa rodzinna w różnych rejonach kraju liczy od 3,5 do 4,7 osobników, a młode stanowią 40–55%

populacji. W Europie Zachodniej grupy socjalne borsuków są większe niż w Polsce; mogą liczyć kilkanaście, a nawet ponad 30 osobników.

● Grupa borsuków zajmuje terytoria rodzinne o zmiennej wielkości: od kilku do ponad 20 km². Terytoria rodzin są rozdzielne lub w niewielkim stopniu pokrywają się. W mozaice polno-leśnej w Polsce środkowej wielkość tych arealów zmienia się sezonowo: wiosną są dość małe, zwiększają się latem i wczesną jesienią, w miarę jak borsuki zaczynają wychodzić poza lasy i odżywiać się owocami w sadach. Pod koniec jesieni ograniczają one swoją aktywność do najbliższych okolic nory głównej.

● W lasach naturalnych, np. w Puszczy Białowieskiej, pożywieniem dla borsuków są wiosną dżdżownice, a latem i jesienią oprócz dżdżownic także płazy. Na obszarach mozaiki polno-leśnej pokarm jaźwca jest bardziej urozmaicony. Mimo że wiosną także dominują w nim dżdżownice, to latem większą rolę odgrywają owoce, zboża i drobne gryzonie.

● Temperatura zewnętrzna kształtuje aktywność sezonową, dobową i długość pobytu borsuków w norach w okresie zimowym. Przeważającą część doby spędzają one w swoich ukryciach. Zimą długość pobytu w norze zależy od temperatury zewnętrznej. Choć borsuki mogą być aktywne nawet przy występującej pokrywie śnieżnej, to jednak zarówno okres aktywności, jak i dobowe wędrówki są najkrótsze zimą, natomiast w marcu i kwietniu stopniowo wydłużają się i osiągają maksimum latem i na początku jesieni. Z reguły borsuki wykazują aktywność nocną, ale na obszarach słabo penetrowanych przez ludzi mogą wędrować po swoim terenie także w dzień.

● Cięża borsuków jest przedłużona (trwa 7–15 miesięcy) i zależy od terminu rui i wieku samic. Główna ruja poporodowa występuje w marcu. Druga ruja przypada na koniec lata. Uczestniczą w niej młode, pierwszy raz przystępujące do rozrodu dwuletnie samice oraz samice nie zapłodnione lub nie biorące udziału w pierwszej rui. Z reguły tylko jedna samica w grupie rodzi potomstwo (w miocie 2–5 młodych). W Polsce środkowej borsuczęta rodzą się w marcu. Pierwszy raz pojawiają się na powierzchni pod koniec maja. W maju, czerwcu i lipcu borsuki opuszczają swoje schronienia na długo przed zapadnięciem zmroku i wówczas można obserwować ich zachowanie i życie rodzinne.

● Zagęszczenie borsuków zależy od dostępności pokarmu i możliwości ukryć. W różnych rejonach kraju waha się ono od 0,2 do ponad 2,5 osobników na 1 km² lasu. Liczebność borsuków w Polsce na początku wiosny ocenia się na ok. 70 tys., latem pogłowie zwiększa się do mniej więcej 120 tys. osobników. W warunkach naturalnych jaźwiec może osiągać wiek ponad 10 lat, ale przeciętna długość życia wynosi zazwyczaj około 2 lat.

● Skóry i sadło borsuków są bardzo cenne, jednak myśliwi powinni oszczędzać te zwierzęta. Tym bardziej że stanowią one ozdobę naszych lasów, a tak często (zarówno w Polsce, jak i w Europie Zachodniej) giną na drogach.

Prof. dr hab. Jacek Goszczyński
Samodzielny Zakład Zoologii Leśnej i Łowiectwa
Wydział Leśny SGGW

NOMINAŁ 20 ZŁ

metal Ag 925/1000 ■ stempel lustrzany ■ średnica 38,61 mm
masa 28,28 g ■ wielkość emisji 80.000 szt.

AWERS: Wizerunek orła ustalony dla godła Rzeczypospolitej Polskiej. Pod orłem oznaczenie roku emisji: 2011, poniżej napis: ZŁ 20 ZŁ. Po bokach łap orła stylizowane wizerunki flagi państwowej Rzeczypospolitej Polskiej. U góry półkolem napis: RZECZPOSPOLITA POLSKA. Pod lewą łapą orła znak mennicy: M/W.

REWERS: Centralnie, stylizowane wizerunki dwóch borsuków w norze. U dołu, od lewej strony ku prawej, półkolem napis: BORSUK Meles meles.

Projektant awersu: **EWA TYC-KARPIŃSKA**
Projektant rewersu: **GRZEGORZ PFEIFER**

NOMINAŁ 2 ZŁ

metal stop CuAl5Zn5Sn1 ■ stempel zwykły ■ średnica 27,0 mm
masa 8,15 g ■ wielkość emisji 1.500.000 szt.

AWERS: Wizerunek orła ustalony dla godła Rzeczypospolitej Polskiej. Pod orłem oznaczenie roku emisji: 2011, poniżej napis: ZŁ 2 ZŁ. Po bokach łap orła stylizowane wizerunki flagi państwowej Rzeczypospolitej Polskiej. U góry półkolem napis: RZECZPOSPOLITA POLSKA. Pod lewą łapą orła znak mennicy: M/W.

REWERS: Centralnie, stylizowany wizerunek borsuka na tle stylizowanych wizerunków roślin. U góry, po prawej stronie, półkolem napis: BORSUK Meles meles.

NA BOKU: ośmiokrotnie powtórzony napis: NBP, co drugi odwrócony o 180 stopni, rozdzielony gwiazdkami.

Projektant awersu: **EWA TYC-KARPIŃSKA**
Projektant rewersu: **GRZEGORZ PFEIFER**